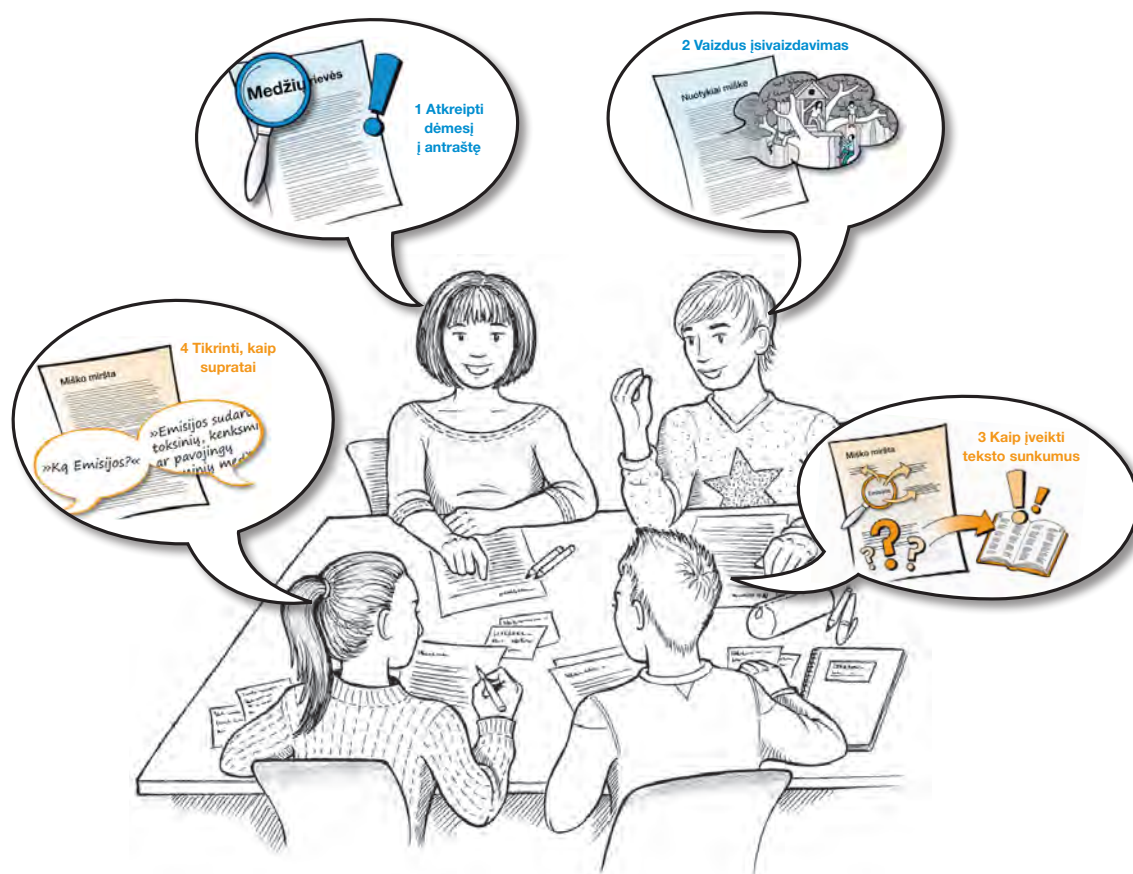

Skaitymo kompetencijų ugdymo metodika

8 Sukurti skaitymo kultūrą

Tobias Saum

Bendradarbiaujant su Geroldu Bräggeriu, Ariane Gabler, Markusu Mauchle, Peteriu Marti
Iliustracijos: Katharinos Pacynos

2010 m. gruodis

Turinys

Turinys	2
1 Kaip įgyti skaitymo kompetencijų mokymosi bendradarbiaujant pagalba	4
1.1 Kaip pagerinti skaitymo sklandumą mokymosi bendradarbiaujant pagalba	4
1.2 Kaip mokytis skaitymo strategijų bendradarbiaujant	5
1.3 Skaitymo strategijų mokymai kaip mokyklinė programa	7
1.4 Motyvacija skaityti	7
2 Strategijų naudojimas	9
2.1 Kaip supažindinti su skaitymo strategijomis? Moksleivius supažindinti su strategijomis reikėtų pateikiant jas po vieną, kad žingsnis po žingsnio būtų parodytas visas jų spektras. Kai moksleivis jas įsisavins, turėtų pamėginti naudoti jas integruotai.	10
2.2 Trys pagrindinės grupės	11
2.3 Skaitymo strategijų aprašas	14
2.4 Kortelės moksleiviams	20
2.5 Mokytis skaitymo strategijų individualiai ir bendradarbiaujant	22
2.6 Skaitymo strategijų kombinacija analizuojant tekstus	41
3 Kaip įsisavinti skaitymo strategijas mokymosi bendradarbiaujant pagalba	51
3.1 Skaitymas pakaitomis ir reziūmavimas	53
3.2 Darbas poromis skaitant ir rašant (CIRC)	58
3.3 Skaitymo strategijų naudojimas dirbant poromis: bendradarbiavimas pagal scenarijų	62
3.4 Klausimų namelis	64
3.5 Skaitymo strategijų naudojimas bendradarbiaujant: skaitymas pakaitomis	69
4 Grožinio teksto analizė 6 ir 7 klasėse	74
4.1 Kaip dirbti remiantis mokymosi bendradarbiaujant koncepcija	74
4.2 Pavyzdinės užduotys	75
5 Kompetencijos pakopos teksto suvokime	77
5.1 Užduočių formulavimas įvairiuose reikalavimų lygiuose	77
5.2 Pirmoji pakopa: pateikti informaciją	78
5.3 Antroji pakopa: suvokti visą tekstą	79
5.4 Trečioji pakopa: teksto analizė	79
5.5 Ketvirtoji pakopa: vertinti ir apmąstyti	81
5.6 Penktoji pakopa: kurti ir formuoti	82

6	Teksto analizė vyresnėse gimnazijos klasėse	83
6.1	Apmąščius pažymėti	83
6.2	Epinio teksto analizė	84
6.3	Dramos scenos analizė	86
6.4	Lyrinio teksto analizė	88
6.5	Informatyvaus dalykinio teksto analizė	90
6.6	Argumentuojamojo teksto analizė	93
6.7	Dalykinio teksto apmąstymas	94
6.8	Grožinių tekstų apmąstymas	95
7	Skaitymo tyrimų užkulisiai	96
7.1	Skaitymas kaip interakcija su tekstu	96
7.2	Skaitymo proceso dalys	97
7.3	Skaitymo kompetencijos įgijimo prielaidos	98
8	Sukurti skaitymo kultūrą	101
9	Teksto rūšių apžvalga	104
9.1	Dalykiniai tekstai	104
9.2	Grožiniai tekstai	105
1 priedas:	Literatura	106
2 priedas:	Skaitymo strategijų kortelės	107

8 Sukurti skaitymo kultūrą

Moksleivių motyvaciją ir susidomėjimą skaitymu galima labai pozityviai paveikti sukuriant skaitymo kultūrą mokykloje. Tai ypatingai svarbu turint omenyje moksleivius, kurie skaityti neišmoko namuose arba išmoko nedaug. Skaitymo socializacija visų pirma vyksta šeimoje. Jei to nebuvo, socializaciją reikia «pasivyti» mokykloje. Jei pavyksta pasiekti, kad moksleiviai taptų skaitytojais, kuriems skaitymas yra kasdienybė ir savaime suprantamas dalykas, tai bus labai pozityvus poveikis. Tai skatina asmenybės formavimąsi, žadina fantaziją, praturtina žodyną, stiprina gebėjimą susikaupti, daro gyvenimą turiningesnį ir dar daug kitų dalykų. Dažnas skaitymas labai gerai paveikė ir skaitymo automatizavimo procesus. Juo daugiau skaitoma, juo skaitymas sklandesnis. Šį poveikį dar labiau sustiprina skaitymas balsu (plg. Gold 2007, p. 22). Todėl labai efektyvus ir skaitymo poroje modelis (žr. «3.2 Darbas poromis skaitant ir rašant (CIRC)» 58 puslapyje).

Vyresnio amžiaus jaunuoliai skaito vis mažiau (plg. Gold 2007, p. 44). Todėl kuriant skaitymo kultūrą mokykloje reikėtų ypač atkreipti dėmesį į tai, kad skaityti būtų skatinami ne tik jaunesni moksleiviai, kuriuos lengviau sužavėti skaitymu, bet ir vyresni, į paauglystę žengiantys moksleiviai neprarastų susidomėjimo knygomis.

Skaitymo kultūros tikslas yra padidinti moksleivių susidomėjimą skaitymu ir jų angažuotumą. Labai tinkamas tam pasirodė skaitymo pasas². Tai, ką moksleiviai skaito, turi įrašyti savo skaitymo pase. Kiekvienai knygai jame skirta viena eilutė. Ten įrašomas autorius ir knygos pavadinimas, kada knyga pradėta ir baigta skaityti, kiek puslapių, ir galbūt dar tai, kokį pažymį knyga mokiniams parašytų. Tėvai parašu turi patvirtinti, kad vaikas tikrai knygą skaitė. Jei mokytojas tą knygą žino, gali užduoti vaikui klausimų apie ją, kad patikrintų, ar knyga tikrai perskaityta.

Moksleiviai turi įsegti savo skaitymo pasą į savo sąsiuvinį segtuvą. Kiekvienas vaikas turi kasdien skaityti bent po 20 minučių. Skaitymas turi tapti tokiau pat laisvalaikio užsiėmimu kaip ir kiti dalykai, kuriais vaikai mielai užsiima. Kad vaikai priprastų kasdien skirti 20 minučių skaitymui, pirmiausia galima pasidaryti lentelę, kurioje tėvai turi kasdien parašu patvirtinti, kad vaikas skaitė 20 min. Daugeliui vaikų, kurie iki šiol tiek daug neskaitė, netrukus lentelės nebereikės, nes jie pastebės, kaip puiku yra skaityti. Jei kuriam nors nepavyksta savaitės dienomis reguliariai paskaityti, turi paparasčiausiai pasivyti per savaitgalį.

Mokytojas/-a reguliariai surenka skaitymo pasus ir duoda moksleiviams atsakymą apie jų skaitymo rezultatus. Šiame vertinime turi būti ir pažymys. Taip pat galima paraginti moksleivius pristatyti klasėje skaitytas knygas. Kad vaikai gautų dar daugiau paskatų skaityti, rekomenduotina išbandyti metodą, kai moksleiviai rašo knygų pasiūlymus, kurie išskabinami klasėje. Greta autoriaus ir pavadinimo trumpai aprašomas turinys ir pateikiamas trumpas knygos vertinimas. Be to, duodama nuoroda, kur galima gauti knygą, pavyzdžiui, ar galima pasiskolinti iš mokinio, parašiusio siūlymą, o gal galima gauti mokyklos ar miesto bibliotekoje.

² tai išsamiai ir su orateikiant daug medžiagos aprašyta Bamberger 2000 ir Lange, 2007.

